

## AKNE TEDAVİSİ

Akne yüz ve gövdede yerleşen kıl folikülü ve yağ bezlerinin iltihaplı hastalığıdır. Her yaşta görülebilen bir hastalıktır.

Akne Neden Olur?

Vücudumuzda yağ bezleri en çok yüz, saçlı deri, göğüs ve sırtta bulunur. Yağ bezleri ise en çok yüzde yağ üretimi yapar (1). Akneyi oluşturan aşamalar yağ üretimi artışı, bakteri çoğalması, kıl foliküllerinin kalınlaşması ve iltihap oluşumudur. Tüm bu aşamalar genetik faktörler, hormonlar, diyet, stres, düzensiz uyku, sigara, ilaçlar, mevsimler, güneş ışığı gibi dış etkenlerin de katkısıyla akne oluşuma neden olmaktadır.

Akne tedavisinde amaç sivilcelerin düzelmesini, kalıcı iz ve leke oluşmamasını sağlamak ve hastanın ruhsal yönden de iyilik halini korumaktır.

Akne tedavisi kişiden kişiye farklılık gösterir. Ancak genel olarak hafif şiddette, siyah ve beyaz noktaların ön planda olduğu, ize neden olmayan akne hastalarında krem ve yüzeysel soyucu yöntemler (cilt bakımı, yüzeysel peeling) ön plandayken; daha iltihaplı, geniş alana dağılmış, iz bırakan sivilceleri olan hastalarda krem tedavilerine ek olarak çeşitli hap tedavileri, hormon tedavileri, lazerler, derin peelingler uygulanabilir.

Aknede Krem Tedavileri:

Aknede krem tedavileri bazen tek başına, bazen de diğer tedavilerle birlikte kullanılır. Kremler hafif şiddette ve sınırlı alanda akne mevcutsa tek başına tercih edilirken, orta ve şiddetli aknede hap tedavileriyle birlikte kullanılır.

Tedavide en sık kullanılan kremler antibiyotikler, retinoidler, benzoil peroksit, azelaik asit içeren kremlerdir.

Aknede Hap Tedavileri:

Orta ve şiddetli aknede, krem tedavileriyle düzelmeyen, sırt, göğüs gibi geniş alanda aknesi olan ve iz riski olan hastalarda tercih edilir.

Hap tedavileri temel olarak üçe ayrılabilir.

1-Antibiyotikler, ortalama 1-3 ay süreyle kullanılabilirler. Antibiyotik direnci gelişmemesi için kısa süreli kullanılması ve krem tedavisiyle (retinoid, benzoil peroksit) birlikte kullanılması önerilir.

2-Hormon tedavileri: Kadın hastalarda kullanılır. Adet düzensizliği, hormonal bozukluğu olan, çene ve boyunda aknesi olan, 30 yaş üstü hastalarda tercih edilebilir. Ortalama 6-9 ay kullanılır.

3-İzotretinoin: Oldukça etkili bir tedavi olmasına rağmen çok sayıda yan etkisi olması, gebelikte kullanılırsa bebekte ciddi anomalilere neden olması nedeniyle krem ve diğer hap tedavilerinden fayda görmeyen, orta ve şiddetli aknesi veya iz riski olan hastalarda tercih edilir.

Aknede Kimyasal Peeling

Kimyasal peeling derinin çeşitli kimyasal maddeler uygulanarak yenilenmesi ve soyulması işlemidir. Akne bu soyucu özelliğinden, akne izlerinin tedavisinde ise yenileyici özelliğinden yararlanır.

Akne yakınmalarının yapısına ve derinliğine göre kullanılacak peeling ajanı belirlenir. Yüzeysel peeling her hastaya uygulanabilirken, derin peeling özellikle açık tenli hastalar ve akne skarları için uygundur.

Gebe, emziren, koyu deri rengi olan veya yara iyileşmesi bozuk, aktif uçuk ve deri enfeksiyonu olan, son 6 ay içinde isotretinoin kullanan hastalara uygun değildir (2).

İşlem öncesi hastanın deri tipi değerlendirilir, uçuk ve enfeksiyon varlığı, yara iyileşmesi bozukluğuna bağlı belirtiler ayırt edilir.

Uygulama sonrası hastaların cildini tahriş edecek yıkama ürünlerinden kaçınması, düzenli güneş koruyucu kullanması, hekiminin önerisi doğrultusunda gerekli antibiyotik veya tahriş azaltıcı kremlerden kullanması önerilir. Eğer yüzeysel peeling yapıldıysa ortalama 3-7 gün, derin peeling yapıldıysa 10-15 gün sonra yara iyileşmesi tamamlanır ve cilt daha parlak ve düzleşmiş bir görünüme kavuşabilir.

Uygulama sonrası ciltte kızarıklık, kaşıntı, kabuklanma, soyulma, morarma, enfeksiyon gibi geçici yan etkiler olabileceği gibi; nadiren alerjik reaksiyonlar, pigmentasyon bozuklukları ve skarlar oluşabilir.

**Intralezyonel Steroid:**

Özellikle iltihaplı, derin sivilceleri olan hastalara daha hızlı iyileşme sağlaması için, sivilce içine kortizonlu ilaçların sulandırılarak enjekte edilmesidir. Hızlı iyileşme sağlaması ve yan etkilerinin az olması nedeniyle tercih edilmektedir.

**Akne Cihaz Tedavileri:**

Lazerler, fotodinamik tedavi ve radyofrekans tedavisi akne göre yeni tedavilerdir. Lazer tedavileri özellikle hafif ve orta şiddette akne alevlenme dönemlerinde baskılayıcı etkisiyle kullanılır.

Lazer tedavisinde IPL, dar bant mavi ve kırmızı ışık, diod mavi ve kırmızı ışık, infrared lazerler ve pulse boya lazerler, potasyum titanil fosfat lazerler kullanılmaktadır.

Lazerlerin aknedeki sorumlu tutulan propionobacterium acnes isimli bakterinin ışık duyarlılığını arttırdığı ve bu sayede iltihap geriletici etkiler sağlayarak etkili olduğu düşünülmektedir (3).

Fotodinamik tedaviler deriye çeşitli duyarlandırıcı maddeler uygulanarak ışık duyarlılığı sağlanması ve ardından kırmızı veya mavi ışık gibi farklı dalga boylarında ışık uygulanarak P. acnes bakterisi ve yağ bezlerinin hasarlanmasını sağlayarak etkili olur.

Radyofrekans cihazları ise termal enerji oluşturarak özellikle derinin alt tabakasında kollajen üretimini tetikleyerek etkili olduğu için akne izlerinin tedavisinde tercih edilen bir yöntemdir.

Cihaz tedavileri de deri tipi koyu olan hastalarda daha dikkatle uygulanmalıdır. Yara iyileşmesi bozuk, aktif uçuk ve deri enfeksiyonu olan, son 6 ay içinde isotretinoin kullanan hastalara uygun değildir.

Uygulamalar seanslar şeklinde hastanın yakınmaları ve iyileşme düzeyine göre farklılık göstermektedir.

Dr. Deniz Kaya

Kaynaklar:

1-Wollina U, abdel-Nasser MB, Ganceviciene R, et.al. Receptors of eccrine, apocrine and holocrine skin glands. *Dermatol Clin* 2007;25:577-88.

2- Kouris A, Platsidaki E, Christodoulou C, Efstathiou V, Markantoni V, Armyra K, Potouridou I, Rigopoulos D, Kontochristopoulos G. Patients' self-esteem before and after chemical peeling procedure. *J Cosmet Laser Ther* 2018 Aug;20(4):220-222.

3-Knight JM Combined 400-600nm and 800-1200nm Intense Pulsed Phototherapy of Facial Acne Vulgaris. *J Drugs Dermatol* 2019